

KERSTBIJBELSTUDIE | TEKST DS. H. MARKUS

Ds. H. Markus is predikant van de hervormde wijkgemeente West te Leerdam.

Lezen

Lukas 1:67-79

Feest van Gods barmhartigheid

Soms staat op een geboortekaartje een fragment van een bijbelgedeelte, een psalm of een lied. Daarmee laten ouders in hun hart kijken. Dit is wat hen vervult, nu ze kennis geven van de geboorte van hun kindje. Zo zie ik Zacharia's woorden in Lukas 1:78-79 staan boven het 'geboortekaartje' van Jezus. Dit is wat God beweegt met Kerst!

Profetie

Maandenlang moest Zacharias zijn mond houden. Maar als zijn mond dan geopend wordt (let op wanneer!), dan gaat ook zijn hart open. Het hart waarin hij Gods woorden uit de loop der eeuwen – zo stel ik me voor – heeft overdacht. De priester spreekt tot Gods lof, vervuld met de Heilige Geest. Wat wij zijn lofzang noemen, is profetie (Luk. 1:64 en 67). Als Zacharias een en ander van Gods heilsplan uit, blijkt hij ingewijd te zijn in allerlei woorden en beelden uit het Oude Testament. Hij doorziet hoe in de komst van de Messias en Diens wegbereider 'psalmen en profeten' in vervulling gaan. En dat God nu zo spreekt, is helemaal bijzonder als je bedenkt dat het na Maleachi vierhonderd jaar stil is geweest...

Verlossing

Zijn inzet is het voorspel op het *Ere zij God* in de kerstnacht: *Geprezen zij de Heere, de God van Israël, want Hij heeft naar Zijn volk omgezien...* Hoog bezoek! God is getrouw. Hij houdt Woord en gedenkt aan Zijn verbond. Zijn omzien is bezoeken in gunst en niet in straf. Om *verlossing* teweeg te brengen ten gunste van Davids koningshuis (de kern die hij in Luk. 1:67-75 met een variatie aan woorden vertolkt). Verlossing voor Israël uit de hand van zijn vijanden en haters: Herodes, Augustus en Tiberius. Opmerkelijk: nu geen spoor meer van ongeloof en tegenwerping bij Zacharias, terwijl die machthebbers nog stevig in het zadel zitten. Maar hij spreekt erover alsof het reeds is geschied: niet zien en toch geloven. Zijn vertrouwen is verwachten. Al lofzingend zakt de angst weg en vervult de toewijding aan God ons hart.

Bekering

Na verloop van tijd – herkent u het? – rijzen dan toch vragen, hetzij uit teleurstelling, hetzij uit verlangen. Wachten duurt zo lang. Gods vijanden met al hun leugens, onrecht en machtsmisbruik lijken vrij spel te hebben. De wereld ziet er nog altijd zo niet-verlost uit. Wat komt dat soms dichtbij... We moeten leren dat Gods route anders gaat. Eerst moet de Messias de weg van de lijdende Knecht uit Jesaja 53 gaan. Johannes moet de weg voor Hem banen. Dat klinkt in het tweede deel van de profetie door. Hoe ellendig die vijandschap van buiten is en hoezeer Israël daarvan verlost zal worden, eerst is er interne opruiming nodig. Johannes spreekt van bekering en vergeving van zonden.

Barmhartigheid

Zacharias' profetische lofprijzing komt in vers 78 en 79 tot een climax. Wat beweegt God nu tot dit alles, tot dit *geven*? De bron is Zijn innerlijke *barmhartigheid* ('eleos' in het Grieks). Letterlijk vertalen helpt tegen afvlakken. Het is 'door de ingewanden der ontferming (d.w.z.: de ontfermende ingewanden) van onze God' (zie Jer. 31:20). Wat kun je diep van binnen geraakt worden als je iemands ellende ziet. Zo diep van binnen voelt God onze menselijke situatie. Zo is Hij als geen ander: barmhartig. Zacharias krijgt hier door de Heilige Geest een blik in de diepten Gods.

Kerstfeest is het feest van Gods barmhartigheid. Het komt helemaal van Zijn kant. Van ons viel en valt niets meer te verwachten. Zo ellendig zijn we eraan toe. Zozeer hebben we het verspeeld. Niets van ons, niemand van ons verplicht God ertoe om naar ons om te zien. Kerstfeest begint in de hemel, in het hart van God, en daarom alleen valt er feest te vieren op aarde. Want wat Hem bezielt, beweegt Hem ook. Zijn barmhartigheid is meer dan een gevoel: ze uit zich metterdaad (vergelijk artikel 17 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis).

Zonsopgang

Zijn ontferming gebeurt in de komst, de verschijning van de *Opgang uit de hoogte*. Wat een schitterende naam voor de Messias, ontleend aan Maleachi 4:2. Overweldigend is het, onstuitbaar ook, elke morgen weer, hoe bij zonsopgang het licht de duisternis doorbreekt en verdrijft. De nacht heeft niet het laatste woord. Zo ziet God vanuit de hoogte naar ons om. In de geboorte van Jezus Christus hier beneden bezoekt Hij ons. En zie Jezus dan gaan, deze en gene ontmoetend en aansprekend. Ook u, ook jou, ook mij spreekt Hij aan door de stem van het Evangelie.

Voor wie

Zijn omzien heeft een adres. Hij verschijnt aan hen *die gezeten zijn in duisternis en schaduw van de dood*. Dat tekent de situatie van Israël en daarmee ook onze menselijke situatie. Het ziet er niet goed uit, het is donker geworden. Duisternis: dat is buiten God, dat is het gebied van de duivel, de vorst van de duisternis. Vervreemding en zonde zijn er kenmerkend. Het is er kil en uitzichtloos. Onzekerheid, moedeloosheid, machteloosheid en wanhoop doen neerzitten in de schaduw van de dood. De dood als het laatste. Wie God verlaat, komt er zo bij te zitten. In al onze bedrijvigheid en drukte een rake typering van onze tijd....

Vrede

Maar daar verschijnt God. Daar brengt Hij Kerst, Christus Jezus. God wordt mens voor mensen in lockdown, die duisternis en doodsschaduw over zich heen hebben gehaald. Jezus, het Licht der wereld, doet wat ons niet lukt. Hij verlost en vergeeft. Hij zegt: Geef Mij je angst, je zorgen, je zonden, en ontvang van Mij genade en vrede. Hij richt ons op en doet ons gaan *op de weg van de vrede*, de heilzame nabijheid van God. Het is goed met Hem. En Zijn ontferming beweegt ons om Hem te dienen en Zijn vrede te delen. Een kaartje, een telefoontje, een bezoekje, hand- en spandiensten...

Intussen vol verwachting uitziend naar de dag zonder nacht. De dag waarop al Gods beloften van verlossing heerlijk vervuld zullen zijn, ook politiek en sociaal. Vrede zal op aarde dagen! Laten we op Zacharias' inzet zeggen: *Amen, ja, amen* (Ps. 41:14).

Vragen

1. Gods woorden inademen om ze te uiten. Hoe oefent u dat en merkt u hoe dat uw omgang met God verrijkt?
2. Vanouds is de lofzang van Zacharias gezongen als een morgenlied voor dagelijks gebruik (niet alleen in de adventsweken!). Hoe helpt het u om zo de dag in te gaan?
3. Kerstfeest is het feest van Gods barmhartigheid. Wat betekent dat voor uw invulling van het kerstfeest, juist ook in een tijd die zo overschaduwd wordt door corona?